

Maturitní otázky Ekonomie

Seznam dvaceti otázek a stručných odpovědí. Vypracoval Libor Halík.

Maturitní otázky Ekonomie

2	Pojištění → [TODO]	3
3	$Management \mapsto [TODO] \qquad . \qquad $	4
4	Logistika a zásobování → [TODO]	5
5	Obchodní korporace → [TODO]	6
6	Bankovní systém	7
7	Národní hospodářství	9
8	Kapitálový trh → [TODO]	10
9	Majetek podniku → [TODO]	11
10	Daňová soustava → [DOING RN]	12

Pojištění → [TODO]

> Co je pojištění

něco

> Vyjmenuj činnosti pojišťoven

něco

Jaké jsou právní formy, kdo uděluje licenci

> Vysvětli:

pojistník pojištěný pojistitel vinkulace obmyšlená osoba pojistné plnění výluka z pojištění spoluúčast

> Jak se pojištění dělí dle formy

něco

> Podle formy tvorby rezerv

něco

> Podle odvětví

něco

> Jaké je pojištění podle druhu

> Co se může pojistit u osob

něco

> Co je malus X Co je bonus

$Management \mapsto [TODO]$

> Pojem management

> Skupiny manažerů, dovednosti něco

> Manažerské funkce něco

> Druhy plánů

něco

> Vysvětli funkcionální a lineární organizaci podniku něco

> Druhy motivace něco

> Popiš teorie vedení a styly řízení

> Jaká může být vnější a vnitřní kontrola

Logistika a zásobování → [TODO]

Vysvětli pojem logistika

> Jak se dělí plány

něco

Co je cílem logistických strategií

> Vysvětli:

ABC JUST IN TIME

> Vysvětli:

MRP KANBAN

> Strategie JIDOKA

něco

> Vysvětli:

minimální X maximální zásoba optimální zásoba pojistná zásoba technická zásoba

Jak dlouho je oběžný majetek v podniku

něco

> Popiš koloběh majetku

něco

Charakterizuj zásoby ve výrobě

- a) materiál, pomocné látky, provozovací látky, obaly
- **b)** polotovary
- c) nedokončená výroba
- d) výrobkye) zboží
- f) náhradní díly
- g) obaly

V jaké podobě můžou být peníze

Vysvětli rozdíl mezi výrobkem a zbožím

> Co to jsou pohledávky

něco

> Přiřaď:

materiál \times pomocné látky \times provozovací látky \times obaly \times náhradní díly nitě, olej na mazání stroje, látka na šaty, lahev na víno, náhradní součástka ke stroji, knoflíky, zip

Obchodní korporace → **[TODO]**

- > Co je to obchodní korporace, kdo je FO a PO
- > Kdo jedná jménem společnosti (FO, PO, prokura)
- Čím se řídí obchodní korporace něco
- Jak se zakládá OK společenská smlouva X zakladatelská listina kdy vzniká OK kam se zapisují OK
- Vysvětli základní rozdíl mezi osobními a kapitálovými společnostmi ručení něco
- **>** Popiš k.s., v.o.s.: základní kapitál ručení rozdělení zisku řízení
- **>** Popiš s.r.o., a.s.: základní kapitál ručení rozdělení zisku řízení
- monistický a dualistický systém dividenda zatimní list tantiéma per rolam valné hromady
- Rozdíl mezi listinnou a zaknihovanou akcií
- > Vyjmenuj druhy akcií

6 Bankovní systém

> Jaký je v ČR bankovní systém

Dvoustupňový bankovní systém

- 1. Česká Národní Banka
- ostaní banky

> ČNB

- ⇒ sídlo v Praze
- vznikla 1. 1. 1993 (po rozpadu České a Slovesnké Federativní Republiky – ČSFR)
- ⇒ nejvyšším orgánem bankovní rada
- ⇒ cílem je udržovat inflaci a zabezpečit stabilitu měny
- ⇒ zřízena zákonem O České národní bance

Čím je zajištěna nezávislost ČNB

Nezávislot spočívá danou existencí v ústavě, do které je možno zasahovat pouze zákony. Bankovní radu tvoří 7 členů, které jmenuje sám prezident České Republiky a odvolat jdou jen z důvodů daných zákonem. Nesmějí přijímat rozkazy od vlády.

> Vyjmenuj orgány ČNB

Nejvyšším orgánem je sedmičlenná bankovní rada, jmenována prezidentem na šest let, kde žádný z členů nesmí zastávat funkci více než dvakrát.

Nejvyšším představitelem je **guvernér**. Dále radu tvoří **dva víceguvernéři** a **čtyři další členové** s vysokou odborností.

> Jaké funkce má ČNB

1. Cenová stabilita

svými procesy ovlivňuje inflaci a tím pomáhá stabilitě koruny

2. Emise hotových peněz

jako jediná banka má právo tisknout více peněz a zároveň je může stahovat z oběhu 3. Řízení peněžního oběhu, platebního styku a zúčtování bank každá banka má účet u ČNB a mezibankovní převody jsou tedy spravovány právě ČNB

4. Bankovní dohled

sleduje činnost bank, spravuje jejich licence k činnosti

 Ostatní činnosti vede účty bankám, poskytuje úvěry, spravuje účet státu (a jeho dluh)

> Jaké jsou nástroje ČNB

Diskontní sazba

sazba, za kterou si obchodní banky mohou ukládat peníze

 Repo sazba základní úroková sazba pro termínované vklady a cenné papíry

> nízká inflace ⇔ vysoká inflace ČNB sníží sazbu ⇔ ČNB ji naopak zvýší

3. Lombardní úvěr

doplňková sazba pro poskytování úvěrů bankám – movité věci zástavou

4. Povinné minimální rezervy určité % z vkladů klientů u bank musí být uloženo u samotné ČNB

5. Pravidla likvidity určuje strukturu aktiv a pasiv

 Operace na volném trhu ČNB obchoduje s cennými papíry

Vyjmenuj univerzální a specializované druhy bank

Univerzální ⇒ mají plnou licenci od ČNB, poskytují širokou škálu služeb všem skupinám zákazníků. Např. ČSOB, Česká Spořitelna, KB atd.

Specializované ⇒ specializují se na určitý typ služeb, území, klientely. Například Hypoteční Banka atd.

Jaké služby nabízejí komerční banky

1. Vkladové služby

- → bankovní (bankovní účet) → Soustřeďuje netermínované vklady, skládají se peníze v hotovosti i bezhotovostní. Disponuje s
 ním pouze majitel účtu, podpis vzor, trvalé, hromadné i jednorázové příkazy. Platební karty k tomuto účtu. Většinou nízký
 úrok.
- → vkladní knížka → Ukládání a vybírání peněz po předložení knížky. Může být výpovědní doba.
- ← termínovaný vklad → Váže klientův vklad na určitou dobu, čím vyšší doba splatnosti, tím vyšší úrok. Po uplynutí je vydána částka i s úrokem.
- devizový účet → Je veden ve volně směnitelné zahraniční měně.

2. Úvěry

Dle doby splatnosti:

- → krátkodobé (do 1 roku)
- → střednědobé (do 4 let)
- → dlouhodobé (nad 4 roky)

Dle zajištění:

- → zajištěné
 - → zástavou nemovitosti či movitosti (odhad ceny, výpis z katastru, doklady o vlastnictví, nabyvatelský doklad)
 - → ručitelem nebo zárukou (zavazuje se, že v případě nesplácení dluhu ho zaplatí, může ručit i banka)
- → nezajištěné
 - → ničím se neručí

Dle způsobu poskytování:

- → kontokorentní → bankovní účet s vlastními zdroji, kde se ale dá čerpat do mínusu; v případě nezaplacení nastává vysoký úrok
- ⇔ eskontní → banka odkoupí cenný papír před lhůtou splatnosti, prodejce získá peníze dřív, banka si srazí diskont a pak požaduje peníze od dlužníka
- → lombardní → úvěr zajištěný movitou věcí, je rizikovější, než eskontní, takže je i úrok vyšší
- → hypoteční → zástavou je nemovitost

3. Ostatní bankovní služby

→ TODO

> Vysvětli rozdíl mezi trvalým příkazem a příkazem k úhradě

trvalý příkaz X příkaz k úhradě trvale se opakuje X jednorázová platba

> Co je bankovní účet, devizový účet

Bankovní účet je klientův účet na jeho jméno a v národní měně. Devizový je klientův účet v cizí měně.

Debetní x kreditní karta

debetní karta X kreditní karta platební karta X forma úvěru, platby k běžnému účtu se bezúročně splácejí do 45 dní

Vyjmenuj druhy šeků

Soukromý –vystaven subjektem, který má účet u banky Bankovní – vystavuje jej banka, kvalitní a vždy krytý

> Na přiloženém šeku udělej křížkování a vysvětli, co to znamená

udělám dvě vodorovné čáry na šeku, může být vyplacen pouze na bankovní účet

> Směnka – jak se dá napsat

Dá se napsat na jakýkoli podklad (klidně i na tácek pod sklenici), musí být uvedeno, že jde o směnku.

> Směnka – druhy

- ⇒ vlastní → obsahuje slovo **zaplatím**
- ⇒ cizí → obsahuje slovo zaplaťte
- ⇒ vista → splatná kdykoli po předložení
- ⇒ lhůtní směnka vista → po předložení začne běžet lhůta splatnosti

7 Národní hospodářství

> Co je národní hospodářství

jedná se o souhrn všech činností splňující hospodářský charakter na území ČR.

> Vyjmenuj 4 sektory NH a jejich příklady

- primární základní získávání surovin, zemědělství, dřevořežba, těžařství ...
- 2. sekundární zpracovatelský průmysl, také stavební, výrobní
- **3. terciární** doprava, pošta, pohostinství, peněžnictví, služby
- 4. kvadrální věda a výzkum

> Vysvětli pojmy:

⇒ HDP

→ Hrubý Domácí Produkt – jedná se o souhrn statků a služeb na území ČR

⇒ HNP

→ Hrubý Národní Produkt – jde o souhrn HDP sečteného s tvorbou Čechů v zahraničí

⇒ ČDP

←→ Čistý Domácí Produkt – od HDP odečteme opotřebení kapitálu

> Šedá ekonomika x černá ekonomika

Do šedé ekonomiky patří například podplácení úředníků pro získávání úlev, či státních zakázek. Do černé ekonomiky patří přímé porušování zákonů, prodej ilegálních drog, praní peněz z takových činností.

> Hospodářský cyklus

Cyklus nemá přesně stanovenou dobu trvání, ale má tvar podobný sinusoidě. Začíná se vždy na vrcholu, klesá se ke dnu daného cyklu (nikdy nedosáhneme nuly), pak zase začne růst k novému vrcholu a cykles začíná znovu.

1. Krize

→ pokles – klesá poptávka i investice, klesá tedy výroba a zvyšuje se nezaměstnanost, tím ještě více klesá poptávka.

2. Deprese

← dno – HDP kleslo na minimum v daném cyklu (nikdy ale není nulové), podniky vyhlašují bankrot, nezaměstnanost je maximální, naopak výroba zas minimální.

3. Expanze

← oživení – roste výroba a klesá nezaměstnanost, zvyšují se mzdy, tím i roste poptávka.

4. Konjunktura

> Vnější příčiny

- populační změny při náhlém nárustu populace vzniká zvýšená poptávka po určitých druzích zboží, při poklesu populace je pak trh přesycen nadbytečným zbožím
- vynálezy a inovace nové vrobky mohou rychle nahradit staré, vzniká tak zvýšená poptávka po nedostatečné novotě a je nadbytek nežádané staroty
- války a politické změny omezí se dovoz nebo vývoz zboží, což ovlivní stav trhu, můžou nastat i krize spojené s typem zboží, kterého je tu nedostatek (například ropa)

Vnitřní příčiny

- podnikové investice s investicemi podniku rostou i pracovní příležitosti
- činnost státu stát může ovlivnit vývoj hospodářského cyklu pomocí rozpočtové a peněžní ekonomiky; projevuje se v daních, pojištění v nezaměstanosti, státními výdaji na výstavbu ...

> Vysvětli:

inflace – růst cenové hladiny za určité období (většinou ročně) deflace – opak inflace, nejedná se ale o vítaný jev, protože populace přestává věřit v hodnotu peněz

spotřební koš – souhrn 675 výrobků ze všech odvětví, jejichž cenu sledujeme (když se zvýší cena bot o 20 %, ale klesne cena masa o 25 %, tak se nejedná o inflaci)

> Druhy inflace

mírná (do 10 %) – tato míra je považována za zdravou, ekonomiku nijak negativně neovlivňuje pádivá (do 100 %) – tato míra je považována za škodlivou,

může snižovat životní úroveň a zpomalovat ekonomiku hyperinflace (nad 100 %) – extrémně nebezpečná, může vést až k rozvratu ekonomiky a k návratu k směnnému obchodu

> Nezaměstnanost

míra nezaměstnanosti = počet nezaměstnaných / celkový počet aktivního obyvatelstva x 100

dobrovolná – může pracovat, ale nechce

nedobrovolná – chce pracovat, ale nemůže najít práci

frikční – krátkodobá, vzniká po odejití z jedné práce před nastoupením do nové

strukturální – jedno odvětví pomalu upadá, pracovníci v něm vyškoleni tedy nemohou najít práci, řešením je rekvalifikace do vzrůstajícího odvětví

cyklická – vychází z hospodářského cyklu, jde o nezaměstnanost v období recese

sezónní – jedná se o práce, které jde vykonávat jen v určitou sézónu; prodavači zmrzlin, pracovníci na lyžařských střediskách ...

> Mezi ekonomicky aktivní obyvatelstvo nepatří

důchodci, studenti, ženy v domácnosti, rentiéři (žijí z úroků, nebo dědictví)

> SALDO OBCHODNÍ BILANCE

Je rozdíl mezi exportem a importem. Může být kladná (vývoz je vyšší než dovoz) nebo záporná (dovoz je vyšší než vývoz).

Kapitálový $trh \mapsto [TODO]$

- Co patří do kapitálového trhu něco
- Termínované vklady pojem, dělení dle délky
- Střednědobé a dlouhodobé úvěry pojem, délka a na co se poskytují
- > Akcie co to je, princip obchodování, druhy
- > Co jsou podílové listy něco
- > Vysvětli princip obligací, kdo je emituje (nejlepší), druhy úročení
- Co je to hypoteční zástavní list princip, kdo ho vydává, kdo povoluje
- > Vysvětli princip derivátů jak a kdy probíhá obchod
- Jaký je rozdíl mezi Future, Swapy a Opce něco

Majetek podniku \mapsto [TODO]

> Dělení majetku a na co se používá

Oběžný majetek

→ v podniku do jednoho roku a v průběhu užívání mění svojí podobu.

Dlouhodobý majetek

→ doba použiteľnosti delší, než jeden rok, během užívání se jeho podoba nemění, pouze se opotřebovává a jeho podstata je nutná k podnikové činnosti.

> Charakterizuj oběžný matejetek

materiál pomocné a provozovací látky polotovary X nedokončená výroba výrobek X zboží

> Co patří do finančního oběžného majetku

něco

> Charakterizuj dlouhodobý majetek

> Popiš dlouhodobý majetek

hmotný nehmotný finanční drobný

> Způsoby pořízení a vyřazení dlouhodobého majetku

10 Daňová soustava → [DOING RN]

Účelem daňové soustavy je zajistit příjmy do státního rozpočtu, které se používají k zajištění chodu státu a jeho potřeb. Jako jsou státní správa a veřejný sektor (nemocnice, školy, ...).

Jaké jsou podmínky placení daní a kde je musíme sledovat

Výše částky, čas splatnosti a další podmínky se neustále mění, proto se musí sledovat v aktuálním znění zákonů náležících k daním. Například v Elektronické Sbírce zákonů a mezinárodních smluv, jmenovitě pak daň z příjmu, silniční daň a spotřební daň.

≫૦૦૦૦૦ >> Dělení daní

- přímé daně poplatník a plátce jsou jednou a tou samou osobou
- a) majetkové daň z nemovitosti, daň silniční
- **b)** důchodové daň z příjmů fyzických osob a také daň z příjmu právnických osob
- 2. nepřímé daně poplatník není zároveň plátcem; kupříkladu daň z přidané hodnoty

daňová záloha – jedná se o část daně, která se platí ještě před ukončením zdaňovacího období

plátce daně – ten, kdo daň odvádí státu (u nepřímých daň vybírá, u přímých je zároveň poplatníkem)

poplatník – ten, z jehož zdrojů se daň reálně odvádí (u DPH

zákazník, u daně z příjmů zaměstnanec) přeplatek na dani – když státu odvedeme víc, než máme povinnost (například u moc vysokých záloh) a stát nám přeplatek

daňové přiznání – oficiální dokument, kde je plátce povinen uvést všechny skutečnosti potřebných k výpočtu daně, lživé přiznání je trestné

správce daně – finanční úřad, který vyměřuje výši daně

- > předmět daně všechny příjmy podléhající zdanění, stejně
- tak majetek či poskytnuté služby

 osvobození z daně z příjmů fyzických osob úlevy stanovené zákonem, které vyjímají plátce z povinnosti daň platit
- > zdaňovací období období, za které daň odvádíte, obvykle jeden rok nebo jeden měsíc (u DPH je možno nově i čtvrťletně)

Daň z příjmu

termín pro podání přiznání – daňové přiznání se podává do 31. 3. dalšího roku, pokud má plátce daňového poradce, tak až do 30.

kdo je poplatníkem – každý, kdo stráví na území ČR více než 183 dní a má roční příjem nad 50 000 Kč; má pak daňovou povinnost k příjmům z České Republiky ale i ze zahraničí

co je osvobozeno od daně z příjmu – předmětem daně nejsou příjmy z dědictví, darů, úvěrů a půjček; osvobozeny od daní jsou příjmy z nemocenského pojištění, sociálních dávek a movitých věcí; prodej nemovitostí je osvobozen, pokuj je vlastníme déle než 2 roky (nebo peníze použijeme na nákup jiného bydlení)

kdy mám povinnost uvést příjem nad pět milionů – vždy, i když je vyjmut z daňové povinnosti, tak se musí uvést (prodej domu, výhra v loterii, kterou již zdanil provozovatel)

slevy – na poplatníka; na manželku (pod hranicí aktuálního příjmu); na děti; ZTP

úlevy – úlevy mohou vzniknout: z úroků z hypotečního úroku; z dárcovství krve a plasmy (pokud byla poskytnuta bez odměny); z poskytnutí darů za určitých podmínek

Jaké možnosti podání daňového přiznání má OSVČ

OSVČ musí podávat přiznání přes Datovou Schránku, má k tomu tři možnosti.

- paušální daň pro neplátce DPH, jedná se o kombinaci ZP, SP a daně z příjmů, vhodná pro menší podnikatele
- výdajový paušál pro základ daně použije část svých příjmů (20 % 80 % dle sektoru), nemusí tedy dokládat reálné výdaje, což zjednodušuje přiznání
- sledování příjmů a výdajů OSVČ, který vede daňovou evidenci si spočítá daňový základ jako rozdíl mezi výdaji a příjmy, musí tedy řádně vést administrativu, ale platí jen to, co reálně musí

Za jakých podmínek musím platit 23 % daň z příjmu

Pokud daňový základ přesuhuje 36násobek průměrné mzdy (přibližně 1 800 000 Kč), kdy se 23 % platí jen u příjmů, co hranici přesahuje.

Daň z nemovitosti

termín podání přiznání – přiznání se podává k 31. 1. roku, ve kterém vznika daňová povinnost; splatnost pak je k 31. 5. stejného

z čeho se počítá – z velikosti pozemku, určenému užití pozemku, ale i počtu obyvatel v obci, či umístění nemovitosti co je předmětem daně – nemovitosti, jakou jsou pozemky (stavební prostory, lesy, louky, vodní plochy), stavby (prostory k bydlení, nebytové prostory, ale i stodoly a další), bytové jednotky tvoří samostatnou kategorii;

předmětem daně jsou jen nemovitosti zapsané v katastru k 1. 1.;

výjimku z daně mají památky a nemovitosti sloužící veřejnému zájmu (jako jsou školy a nemocnice) kam plyne tato daň – celá částka daně plyne přímo do rozpočtů měst a obcí, kde se nemovitost nachází

Silniční daň

kdy se platí – musí jí platit vlastníci nebo provozovatelé vozidel, co mají vozidlo zapsané k obchodní činnosti a vozidlo přesahuje hmotnost 12 tun;

vypočítává se dle váhy a počtu náprav

za který rok – podává se do 31. 1. za rok minulý

k čemu se používá – hlavně k výstavbě, údržbě a opravě silniční infrastruktury

Co je dorovnávací daň

Daň minimálně 15 % z příjmů na území ČR velkých firem, co zde jinak daně neplatí, protože sídlo mají jinde. Slouží k zamezení daňových úniků v daňových rajích. Jedná se o českou verzi Pillar 2. Má hned několik podmínek:

- minimálně výnosy firma musí mít minimální roční výnosy 750 milionů EUR v alespoň ve 2 z posledních 4 let 🕏 🙀
- sídlo mimo ČR firma musí mít sídlo mimo ČR a tedy zde ani neplatí klasické daně
- obchoduje na území ČR dceřinná společnost, či jiný druh pobočky, zde musí mít kladné výnosy a z nich se odvádí daň (tedy ne z celkových výnosů)

> DPH

sazby DPH – 0 % specifická (knihy)

% snížená (palivové dřevo, točené pivo, některé časopisy) – 21 % základní (zboží, služby, přeprava)

DPH tvoří ~35 % příjmů státu.

povinnost registrace k dani – povinnost vzniká, když osoba překročí obrat 2 000 000 Kč během 12 po sobě jdoucích měsíců. Registrovat se pak musí do 15 dní po překročení. Jinak je >> Clo přihlášení k dani dobrovolné

~70 % podnikatelů je přihlášeno k DPH.

podmínky pro odpočet DPH (plátci X neplátci) – plátci mají nárok na odpočet DPH na vstupu, musí k tomu vést evidenci; neplátci nárok na odpočet nemají, DPH je pro ně dalším nákla-

co je přenesená daňová povinnost – daň odvede **sám** odběratel namísto dodavatele; oba musí být přihlášeni k DPH

Spotřební daň – z čeho se platí

Tato daň se ukládá na komodity, které negativně zatěžují lidské zdraví nebo prostředí. Vždy pevnou částkou na jednotku (ks, kg, l). Patřím sem daně na: minerální oleje; pivo; víno; tabák. Tato daň zvyšuje základ výpočtu DPH. Výrobci jí odvádějí měsíčně.

Clo je také formou daně, která se platí při dovozu nebo vývozu ze země. Neplatí se mezi členskými státy EU.

Casová osa splatností daní v roce 2024:

